

τώφκιασε ο διάολος, για να βασανίζει τους ανθρώπους. 'Αθλία και έλεεινή εφεύρεσις της κοινωνίας των άστων. Μά να όμως, έπου φορεί και ο Μπρουσίλωφ. Μά ο Μπρουσίλωφ είναι άλλο, ο Μπρουσίλωφ είναι στρατηγός, ενώ ο Νίκος ο Μπατάκας ήταν κοινωνιολόγος!... "Αχ! τί τραβούσε κάθε πρωί που πήγαινε να βάλει το κολλάρο!...

"Άλλοτε ήταν ανυπότακτο και δεν ήθελε να πιάσει το κολλάρο, ο Νίκος ο Μπατάκας, το έβίαζε, κι' αυτό του έσπαζε τα νύχια. "Άλλοτε ξεπιανόταν και κυλούσε μέσα στη φανέλλα του, και έπεφτε ως κάτω, ως το παντελόνι, και τον ανάγκαζε και πάλι να γδυθής. Και όταν το έσφιγγε, τον χτυπούσε στο λαιμό και του έκανε ένα σημάδι στο μήλο του 'Αδάμ, που τον βασάνιζε... Μά, επί τέλους, όλα αυτά περνούσαν, αλλά σήμερα;

Σήμερα που κινδυνεύει το ψωμί του και το μέλλον του; Τότε ο Νίκος ο Μπατάκας, συνήλθε λίγο και σκέφθηκε:

— Πόσο ή τύχη των ανθρώπων, μερικές φορές, είναι κρεμασμένη σ' ένα τίποτα!...

"Όλη η κοινωνιολογία του, η νέες θεωρίες, η νέες ή ιδέες, όλη η σοφία της μόδας και της εποχής, όλα τα κοσμοσωτήρια κηρύγματα, όλα τα ανθρωπικά για την ανθρωπότητα διδάγματα, όλα τα μεγάλα παραγγέλματα των μεγάλων διδασκάλων της πρωτοπορίας, όλοι οι μεγάλοι νόες, που έγκυμονούν τον κόσμο που θα γεννηθής, δεν μπορούνε τη στιγμή αυτή ν' αντικαταστήσουν ένα παληοκουμπάκι, άθλιο και περιφρονημένο των πενήντα λεπτών!...

— Μά που να είναι, επί τέλους; αναρωτήθηκε.

Δεν έμεινε, μέσα στο δωμάτιο, παρά μονάχα η βιβλιοθήκη.

— 'Εκεί θα είναι, είπεν ο διανοούμενος.

Κι' άρχισε να πετάει τα βιβλία κάτω, όλους τους σοφούς τους συγγραφείς και τους μεγάλους κοινωνιολόγους. 'Αλλά το κουμπί δεν ήταν ούτε εκεί, ούτε στην έταξέρα με τα λίγα «μπιμπελώ», που σκορπιστήκανε στο πάτωμα, σαν σπόροι των νέων ιδεών της άταξίας. Τίποτα, τίποτα δεν ήταν εκεί, παρά μονάχα μια «παραμάννα»!

— 'Εσώθην! είπεν, σαν την είδε ο διανοούμενος. Θα πιάσω από πίσω με την «παραμάννα» αυτή το κολλάρο μου με το πουκάμισο, και το πισινό κουμπί θα το χρησιμοποιήσω από μπρός.

'Αλλά το κάρφωμα, έτσι νευρικά, μάλιστα, καθώς γίνηκε, ήτανε στραβό, και μόλις τράβηξε την άκρη του κολλάρου, ο Νίκος, για να το Ισιώση, το πουκάμισο ξεσχίσθηκε. Τρομαγμένος, μη χάσει και το μοναδικό του πουκάμισο, έσπευσε να ξεπορπείσει την παραμάννα.

Το ρολοί έκάλπαζε, η ώρα έφευγε με ταχύτητα, σαν να την κυνηγούσαν...

'Ο Νίκος ο Μπατάκας, έμεινε σκεπτόμενος, κρατώντας από το ένα χέρι το πουκάμισο και από το άλλο το κολλάρο, σαν άπελπισίας άγαλμα!

'Εξαφνα, συνήλθε, άνεπήδησε κι' έδωσε μια με το χέρι στο κεφάλι του.

— Μωρέ κουτός που είμαι!... Και δεν πάω ν' αγοράσω ένα κουμπί από τον φιλικαντζή, 'δω κάτω!...

Και πήρε στο ένα χέρι το πουκάμισο, το λαιμοδέτη, το κολλάρο και από το άλλο το σακκάκι του.

Μά το έμπορικάκι ήτανε κλειστό.

Πάει στο διπλανό, κλειστό κι' εκείνο!

'Η ώρα χτυπούσε πλέον τρεις.

"Όλο το αίμα του κορμιού του είχε πλέον άνεβή στο Νίκου του Μπατάκα το κεφάλι. Μιά ζάλη μεγάλη, του φάνηκε ότι τον έπιασε και τα σπίτια τα είδε, γύρω, να χορεύουν!

— Για ένα κουμπί! ένα πραγματάκι τιποτένιο, να χάνη αυτός τη θέσι, το μέλλον, το μισθό, την ευτυχία του και την αποκατάστασί του!...

Και είδε, για μια στιγμή, διωρισμένον τον εαυτό του πίσω από της Τραπεζής το «γκισσέ», να δίνει και να παίρνει λίρες: ο κόσμος να τον τιμά και να τον προσκυνά, κι' αυτός να καμαρώνη, να καμαρώνη, να προάγεται, και όλο ν' άνεβαίνει και όλο να προάγεται.

Και όλα αυτά θα τα χάσει τώρα για ένα κουμπί!... "Ενα παληοκουμπί!... "Ενα τιποτένιο, είπαμε, πράγμα, που το περιφρονούσε πάντοτε, γιατί έκανε χωρίς αίτήματα και άξιώσεις, τη δουλειά του, και δεν το πρόσχε ποτέ, παρά μονάχα όταν τούπεφε ή όταν

του δάγκωνε το χέρι!

Και τότε διησάνθη την άξια των πραγμάτων και την χρησιμότητα όλων των ειδών, που περιστοιχίζουσε την ύπαρξί μας!...

Καλός και ο Μπρουσίλωφ, καλός κι' ο Μάρξ και ο 'Ισπανός ο 'Αθάνας, καλές και ή μεγάλες ή ιδέες, αλλά πιο χρήσιμο είναι το τιποτένιο το κουμπί.

'Αλλά και τότε κατενόησε και την κακίαν των πραγμάτων της ζωής, την δυσανάλογον προς το μέγεθος των.

Τί αγαθώτερον μιας μεγάλης γλυκοκολοκύθας, αλλά και τί δριμύτερον ενός κόκκου σιναπιού;...

'Η μεγάλη γλυκοκολοκύθα ήτανε αυτός και του σιναπιού ο κόκκος, το κουμπί του!...

"Α, όχι!... "Οχι!... Δεν θ' αφήση έτσι να χαθή ή τύχη του!... Θα την πιάση από τα μαλλιά και θα την νικήση.

Και φώναξε ένα ταξί.

— Πήγαινε γρήγορα σε ένα έμπορικό και ξείπειτα στην τάδε Τράπεζα, χωρίς να χάσης ώρα.

Μά όλα τα έμπορικά ήτανε κλειστά. Πήγαν από δω, πήγαν από κεϊ. Κλεισμένα. Και ή ώρα χτυπούσε τρεις και μισή.

— Καλοκαίρι, μεσημέρι, δεν θα άνοιξουν παρά μονάχα στις τέσσερες, είπεν ο σωφέρ. Κανένα δεν θά θρούμε άνοιχτό.

— Χτύπα, σπάσε ένα, για ν' άνοιξη!

— 'Απαγορεύει ή άστυνομία. 'Εφαρμόζονται οι νόμοι. Πρέπει ο εργαζόμενος ν' άναπαυθής!... είπεν γυρίζοντας προς τον επίβάτην ο σωφέρ.

— Και τώρα!

Μά ξαφνικά διέκρινε πως ο σωφέρ φορούσε μονάχα ένα πουκάμισο, χωρίς κολλάρο, πιασμένο με ένα «ξενόκουμπο» του φωκόλ.

— Σώθηκα, φώναξε ο Νίκος ο Μπατάκας. Είναι μεγάλος ο Θεός. Πάρε είκοσι δραχμές, σωφέρ, και δός μου το κουμπί σου!... Κι' ενώ εγώ θα ντύνομαι, συ θάλε ταχύτητα, όσο μπορείς, την πρώτη, να φθάσουμε στην Τράπεζα.

Χτυπούσε τέσσερες ή ώρα.

— Το γραφείο του κυρίου τμηματάρχου;

— Δεξιά σκάλα, επάνω, δεύτερη πόρτα άριστερά, του είπεν ο κλητήρας, κυττάζοντας περιέργα τον άναμμένο και άναστατωμένο τουτον άνθρωπο.

'Εχτύπησε την πόρτα.

— 'Ο κ. τμηματάρχης;

Τόν δέχθηκε ένας γραμματεός.

— Τί θέλετε;

— "Εχω ένα μπιλλιετάκι.

— Δεν είναι μισή ώρα που έφυγε για τα λουτρά, ο κ. τμηματάρχης.

— Και ή θέσις που υποσχέθηκε στο θείο μου;

— "Α, είσθε σεις; Σας περιμένε από τις δύο έως τις τρισήμιση.

'Ηταν βιαστικός. Θα έφευγε το τραίνο. Σάν είδε που δεν ήρθατε, την έδωσε σε άλλον...

"Όταν ο Νίκος ο Μπατάκας, γύρισε στο δωμάτιό του, βρήκε τη γυναίκα που πήγαινε και του συγύριζε την κάμαρα, να προσπαθής να βάλει σε κάποια τάξι την προδημιουργική εκείνη άταξία και τον χαλασμό.

'Απάνω-άπάνω, στο κρεβατιού τα στρώματα, είχε άπλώσει το παληό του το πουκάμισο, βρεγμένο καθώς ήταν από τα νερά για να στεγνώση. Και στην κουμπότρυπα του λαιμού, την μπροστινή, στη θέσι του, ήταν το κουμπάκι που ζητούσε, σαν να τον κύτταζε με το κίτρινο ματάκι του, το γυαλιστερό, με κάποια εϊρωνεία. Το είχε λησμονήσει να το βγάλει, σαν άλλαξε πουκάμισο και ούτε σκέφθηκε να το ζητήση εκεί, όπου μπορούσε και να ήταν.

Του ήρθε να το πατήση, να το λιώση...

Μά δεν τόκαμε! "Επεσε και πάλι στον καναπέ, μα όχι εξαπλωμένος, όπως άλλοτε. "Επεσε σαν τσακισμένος, τ' άπίστομα και άρχισε να κλάιη...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

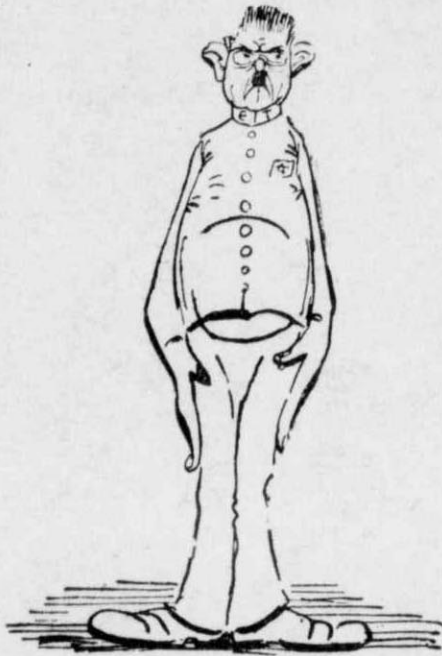
'Η βία είναι του διαβόλου, ή ύπομονή του ανθρώπου.

* * *

Για ν' αγαπηθής κανείς, πρέπει να ξέρη ν' αγαπήση.

* * *

'Η έλεημοσύνη είναι προσευχή στο Θεό.

— Δεξιά σκάλα, δεύτερη πόρτα άριστερά, του είπεν ο κλητήρας.

Στον καναπέ του εξαπλωμένος πάντα, μέσα στην άταξία και την άκαταστασία.